

Εφαρμογές
ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
& ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΤΟΣ 2015 / ΤΕΥΧΟΣ 11

*Χρήστος Τριανταφυλλίδης,
Πρωτοδίκης, ΔΝ*

*Η άσκηση και συζήτηση
της αγωγής κατά την τακτική
διαδικασία με βάση το νέο
ΚΠολΔ*

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΝΑΤΥΠΟ

nbonline.gr

ΨΗΦΙΑΚΗ ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Χρήστος Τριανταφυλλίδης,
Πρωτοδίκης, ΔΝ

**Η άσκηση και συζήτηση της αγωγής κατά
την τακτική διαδικασία με βάση το νέο ΚΠολΔ**

«Εφαρμογές ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»
Τεύχος 11 / Έτος 2015

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ

Μαυρομιχάλη 23, 106 80 Αθήνα • Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

II. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η άσκηση και συζήτηση της αγωγής κατά την τακτική διαδικασία με βάση το νέο ΚΠολΔ

Περίληψη: Με το Ν 4335/2015 που ψηφίστηκε τον Ιούλιο του 2015 επιχειρήθηκε εκτενής μεταρρύθμιση του ΚΠολΔ. Μία από τις σημαντικότερες τροποποιήσεις που εισάγονται με το παραπάνω νομοθέτημα, για πρώτη φορά από την εισαγωγή του ΚΠολΔ το 1968, είναι η ουσιαστική μεταβολή του συστήματος άσκησης της αγωγής και συζήτησής της στο ακροατήριο κυρίως με την εκμετάλλευση του κενού χρονικού διαστήματος από την κατάθεση της αγωγής μέχρι τη συζήτησή της στο ακροατήριο και την δυνατότητα έκδοσης απόφασης στηριζόμενης μόνο σε έγγραφα και με κύριο σκοπό την συντόμευση της διαδικασίας και την έκδοση δικαστικών αποφάσεων σε σύντομο χρόνο. Με την παρούσα μελέτη επιχειρείται μία παρουσίαση των σημαντικότερων διατάξεων που αφορούν το ως άνω ζήτημα, σε συνδυασμό με δικαιουσυγκριτικά στοιχεία από το γερμανικό κυρίως δίκαιο, όπου το σύστημα άσκησης της αγωγής και συζήτησής της στο ακροατήριο είναι και το πιο συγγενές με αυτό που εισάγεται με τον νέο ΚΠολΔ αλλά και μία κριτική αποτίμηση των νέων διατάξεων αφού προηγουμένως παρουσιάζονται εν συντομία οι απόψεις των εκπροσώπων της θεωρίας, του δικαστικού και του δικηγορικού σώματος που έχουν εκφραστεί κατά τη διάρκεια επεξεργασίας του ΣχΚΠολΔ στις αρμόδιες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές.

Χρήστος Τριανταφυλλίδης,
Πρωτοδίκης, ΔΝ

Εισαγωγή

Με το νέο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας επιχειρείται μία εκ βάθρων μεταρρύθμιση του ισχύοντος δικονομικού δικαίου, με έμφαση στην προδικασία και στη διαδικασία στο ακροατήριο καθώς και στην αναγκαστική εκτέλεση. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης αυτής, αρκετές διατάξεις καταργούνται ολοσχερώς¹ πληθώρα διατάξεων τροποποιούνται²

ενώ προστίθενται και δέκα (10) νέες διατάξεις³. Προηγήθηκε η σύνταξη

δύο σχεδίων ΚΠολΔ, ενός αρχικού και ενός τελικού από δύο νομοπαρασκευαστικές επιτροπές⁴.

1. Πρόκειται για τα άρθρα 147 § 3, 208, 211, 229, 231, 233 §§ 2, 3 και 4, 244, 245 § 2, 251, 269, 270, 311, 400 αρ. 3 και 472, 696 παρ. 2, 729Α και 736, 755, 756, 938, 960, 963, 999 και 1001 § 1.
2. Συγκεκριμένα τροποποιούνται οι διατάξεις των άρθρων 14, 16, 17, 47, 58 § 1, 79 § 1, 89, 91 § 1 και 2, 92, 94, 115, 117 § 1, 118, 119 §§ 1 και 4, 126 § 1, 128 § 1, 147 § 2, 148, 190 § 2, 192, 200, 204, 205, 209 § 1, 210 § 1, 212 § 2, 213, 215 § 2, 223, 226 § 2, 228, 230, 232, 237, 238, 254, 260, 263, 268, 271 §§ 1 και 2, 272 §§ 1 και 3, 273, 274, 275, 276 § 1, 277, 286, 287 § 1, 293 §

- 1, 294, 297, 305, 317 § 3, 318 § 1, 340, 370, 393, 394 § 1, 398, 461, 466, 468 § 1, 469 § 1, 484 § 2, 495 § 3, 498 § 2, 502 § 2, 512, 518 § 2, 521 § 1, 524 §§ 1, 2 και 3, 527, 538, 544, 546 § 1, 548, 560, 562 § 4, 564 §§ 2 και 3, 565 § 1, 568 § 2, 569 § 2, 571, 574, 575, 580 § 3, 581 § 2, 585 § 2, 591 έως 681Δ, 682 § 1, 686 §§ 4 και 6, 689, 690, 691, 693, 697, 700 § 3, 702 § 3, 724, 727, 729 § 5, 730 § 3, 734 §§ 3 και 5, 740 § 1, 747 § 1, 748 §§ 1, 3 και 4, 749, 750, 751, 754, 759 § 2, 776 § 1, 782 § 1, 786, 796 § 4, 797, 799, 800, 804 § 1, 843 § 2, 851 § 2, 867, 878, 879, 880 § 2, 882 § 6, 898, 901 § 2, 908 § 1 περ. ε', 909, 912 § 1, 913 § 1, 914, 917, 924, 933, 934, 937 § 1 και 3, 939 § 1, 943 § 3, 947 § 1, 950 §§ 1 και 3, 952, 953, 954, 955, 956 § 1, 958, 959, 962, 965, 966 § 4, 971, 972 § 1, 973, 975, 977, 978, 979 § 2, 980 § 2, 983, 985 § 1, 988 § 2, 995, 997, 998, 1000, 1009, 1012, 1015, 1047 § 1 και 1049 § 1.

3. Οι εξής: 116 § 2, 116Α, 214Γ, 396, 421, 422, 423, 424, 691Α και 1011Α.

4. Το αρχικό σχέδιο υπάρχει εδώ: <http://www.opengov.gr/ministryofjustice/wp-content/uploads/downloads/2014/03/kodikas-politikhs-dikonomias.pdf>. Το τελικό σχέδιο, όπως κατατέθηκε στις 17.6.2014, υπάρχει στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://docs.google.com/document/d/1oTtcZIBY_ny_4u9K-zRR3W7E2KnXfdBJiXCttcmO9wU/mobilebasic. Η πρώτη επιτροπή που συστάθηκε με υπουργό δικαιοσύνης τον Χαράλαμπο Αθανασίου, είχε την ακόλουθη σύσταση: 1. Ιωάννης Χαμηλοθώρης του Χρήστου, Αρεοπαγίτης, Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Εφετείου Αθηνών, ως Πρόεδρος, 2. Πάνος Πετρόπουλος του Ιωάννη, Αρεοπαγίτης, 3. Κυριάκος Οικονόμου του Γεωργίου, Εφέτης Πειραιώς, 4. Γεώργιος Ορφανίδης του Τσαμπίκου, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού

Με την παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια μίας πρώτης παρουσίωσης και κριτικής αποτίμησης του νέου ΚΠολΔ, όσον αφορά την προδικασία και την κύρια διαδικασία στο ακροατήριο, σε σύγκριση τόσο με το ισχύον δικονομικό δίκαιο όσο και με όσα ισχύουν διεθνώς.

I. Προδικασία-κύρια διαδικασία

Βασικό στοιχείο της νέας μεταρρυθμιστικής προσπάθειας αποτελεί η αναμόρφωση του συστήματος της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας στο ακροατήριο για τη συζήτηση της αγωγής⁵, η οποία τροποποιείται κατά το γερμανικό πρότυπο, εισάγοντας αρκετά νέα στοιχεία, ορισμένα από τα οποία θεωρούνται πρωτόγνωρα για τα ελληνικά δεδομένα.

Από τις καταργούμενες διατάξεις ιδιαίτερη σημασία έχουν οι διατάξεις των άρθρων 269 και 270 ΚΠολΔ, εκ των οποίων, στο ισχύον δίκαιο, η διάταξη του άρθρου 269 ΚΠολΔ καθιερώνει την αρχή του άνευ επικουρίας δικάζεσθαι ή σύστημα συγκεντρώσεως, ενώ η έτερη διάταξη του άρθρου 270 ΚΠολΔ ορίζει την ισχύουσα δια-

δικασία στον πρώτο βαθμό τόσο στο μονομελές όσο και στο πολυμελές πρωτοδικείο.

Επίσης, τροποποιούνται οι διατάξεις των άρθρων: 209 § 1 (απαλείφεται η φράση “κατά τόπο”), 210 (καταργείται η § 3 που έδινε δικαίωμα αναβολής μία μόνο φορά για το συμβιβασμό από τον ειρηνοδίκη), 212 § 2 (απάλειψη της φράσης “απόπειρα συμβιβασμού”), 213 (απάλειψη της απόπειρας συμβιβασμού), 215 § 2 (κατάργηση δυνατότητας προφορικής άσκησης της αγωγής στα ειρηνοδικεία που δεν είναι διορισμένοι δικηγόροι ή δικολάβοι), 223 (προστίθεται η δυνατότητα να ζητηθούν τα όσα ορίζονται στους αρ. 1 και 2 της διάταξης και με προφορική δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά)⁶, 228 (προστίθεται η φράση “εάν δεν ορίζεται διαφορετικά”), 232 (προστίθεται στην § 1 η φράση “πριν από τη λήξη της προθεσμίας κατάθεσης των προτάσεων και πάντως πριν από την ορισμένη δικάσιμο), 233 (καταργούνται οι §§ 2-4 της διάταξης).

Οι σημαντικότερες αλλαγές εισάγονται, ωστόσο, με την τροποποίηση των άρθρων 237 και 238 ΚΠολΔ, με την οποία επιχειρείται θεμελιώδης αλλαγή του συστήματος άσκησης της αγωγής και συζήτησής της στο ακροατήριο⁷. Συγκεκριμένα:

α) Καθορίζεται προθεσμία εκατό (100) ημερών από την κατάθεση της αγωγής για την κατάθεση προτάσεων και των αποδεικτικών μέσων που επικαλούνται στις προτάσεις οι διάδικοι. Εντός της ίδιας προθεσμίας πρέπει να κατατεθούν το αποδεικτικό επίδοσης της αγωγής, καθώς και τα πληρεξούσια έγγραφα προς τους δικηγόρους κατά το άρθρο 96. Το δικαστικό ένσημο κατατίθεται το αργότερο μέχρι τη συζήτηση της υπόθεσης. Η προθεσμία των δεκαπέντε (15) ημερών για την κατάθεση προσθήκης αντίκρουσης παραμένει, αλλά ξεκινάει τώρα από την επομένη της παρέλευσης της 100νθήμερης προθεσμίας (237 § 1 εδ. Β'). Ορίζεται, εξάλλου, ρητώς, ότι εκπρόθεσμες προτάσεις και προσθήκες δεν λαμβάνονται υπόψη (άρθρο 237 § 2 εδ. γ').

β) Η § 2 του ισχύοντος άρθρου 237 αναριθμείται σε § 3 και απαλείφεται το τελευταίο εδάφιο αυτής (Αν ο αντίδικος είναι μόνο ένας, μπορεί να του δοθεί το αντίγραφο των προτάσεων που έχει κατατεθεί).

γ) η § 4 του άρθρου 237 ορίζει ότι “Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από το κλείσιμο του φακέλου της δικογραφίας με πράξη του προέδρου του τριμελούς συμβουλίου ή του αρμόδιου δικαστή, ορίζεται ο δικαστής και για τις υποθέσεις

Πανεπιστημίου Αθηνών, 5. Χαρίκλεια Απαλαγάκη του Ανδρέα, Καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας του Τμήματος Νομικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 6. Στυλιανός Σταματόπουλος του Γεωργίου, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας του Τμήματος Νομικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, 7. Κωνσταντίνος Κουτσουλέος του Αποστόλου, Δικηγόρος Αθηνών, 8. Θεόδωρος Σχινάς του Δημητρίου, Δικηγόρος Αθηνών και 9. Αντώνιος Βγόντζας του Νικόλαου, Δικηγόρος Αθηνών, ως μέλη. Μετά την προκύρηξη και τη διενέργεια εκλογών στις 25.1.2015 ανέλαβε η νέα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ και υπουργός δικαιοσύνης ορίστηκε ο καθηγητής του Ποινικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του ΑΠΘ, Νικόλαος Παρασκευόπουλος. Στις 18 Μαΐου 2015 ο υπουργός Δικαιοσύνης με απόφασή του συγκρότησε νομοπαρασκευαστική επιτροπή για τη σύνταξη νέου σχεδίου Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Σύμφωνα με αυτή την υπουργική απόφαση, η νομοπαρασκευαστική επιτροπή όφειλε να παραδώσει το τελικό κείμενο του επίμαχου Κώδικα στον κ. Παρασκευόπουλο στις 30 Ιουνίου 2015. Η απόφαση αυτή του υπουργού Δικαιοσύνης για τη συγκρότηση της εν λόγω νομοπαρασκευαστικής επιτροπής δημοσιεύθηκε στις 12 Ιουνίου 2015 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Πρόεδρος αυτής της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής ήταν ο αρεοπαγίτης Δημήτρης Κράνης και μέλη: ο Εφέτης Στέφανος Πανταζόπουλος, η Εφέτης και γενική γραμματέας της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων Μαργαρίτα Στενιώτη, η καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Λήδα Πίψου, ο καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Παρασκευάς Αρβανιτάκης, ο πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης Νικόλαος Βαλεργάκης, η πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Ιωαννίνων Αναστασία Γιογλή και οι δικηγόροι Αθηνών Παναγιώτης Μάζης και Άγγελος Φαφούτης.

5. Για την άσκηση αγωγής με το ισχύον σύστημα βλ. *Κλαμαρή/Κουσουλή/Πανταζόπουλο*, Πολιτική δικονομία, 2015, 481 επ.· *Καλαβρό*, Πολιτική δικονομία, 2012, 81 επ.· *Νίκα*, Πολιτική δικονομία II, 129 επ.· *Απαλαγάκη(Μπαλογιάννη)*, ΕρμΚΠολΔ, 2013, άρθρο 215, αρ. 1-3, 6 και άρθρο 237, αρ. 1-5· *Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα(Μακρίδου)*, ΚΠολΔ I, 2000, άρθρο 215, αρ. 1, 4, 6 και άρθρο 237, αρ. 1-6.

6. Πρόκειται για μεταφορά σε νομοθετικό κείμενο νομολογιακής θέσης βλ. *Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα(Μακρίδου)*, ΚΠολΔ I (2000), άρθρο 223, αρ. 10· ΑΠ 1817/2014, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1699/1991 ΕλλΔνη 1993, 579 (πγ. νμλγ).

7. Με τη διαχρονικού δικαίου διάταξη του άρθρου 9ου του Ν 4335/2014 ορίζεται ότι: 1. Οι διατάξεις των άρθρων 237 και 238 εφαρμόζονται για τις κατατιθέμενες μετά την 1.1.2016 αγωγές” ... “4. Κατά τα λοιπά, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά σε επιμέρους διατάξεις, η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από 1.1.2016”.

αρμοδιότητας του πολυμελούς πρωτοδικείου η σύνθεση του δικαστηρίου για την εκδίκαση της υπόθεσης. Στην τελευταία περίπτωση ο πρόεδρος του πολυμελούς πρωτοδικείου ορίζει τον εισηγητή. Συγχρόνως ορίζεται ημέρα και ώρα συζήτησης στο ακροατήριο σε χρόνο όχι μεγαλύτερο των τριάντα ημερών από την παρέλευση της αμέσως πιο πάνω δεκαπενθήμερης προθεσμίας. Κατ'εξαίρεση, εάν ο προβλεπόμενος από τον κανονισμό του δικαστηρίου αριθμός υποθέσεων, που ανατίθεται σε κάθε δικαστή, καλυφθεί, ο ορισμός δικαστή και χρόνου συζήτησης της υπόθεσης γίνεται στον απολύτως αναγκαίο χρόνο. Η εγγραφή της υπόθεσης στο οικείο πινάκιο γίνεται με πρωτοβουλία του γραμματέα και ισχύει ως κλήτευση όλων των διαδίκων. Κατά την ορισμένη δικάσιμο δεν εξετάζονται μάρτυρες και η υπόθεση συζητείται και χωρίς την παρουσία των διαδίκων ή των πληρεξουσίων δικηγόρων τους. Αναβολή της συζήτησης δεν επιτρέπεται".

Η νέα διάταξη του άρθρου 238 ΚΠολΔ ορίζει ότι:

1. Παρεμβάσεις, προσεπικήσεις, ανακοινώσεις και ανταγωγές στην περίπτωση του άρθρου 237 κατατίθενται και επιδίδονται σε όλους τους διαδίκους μέσα σε εξήντα ημέρες από την κατάθεση της αγωγής. Παρεμβάσεις μετά από προσεπικήση ή ανακοίνωση κατατίθενται και επιδίδονται σε όλους τους διαδίκους, μέσα σε ενενήντα ημέρες από την κατάθεση της αγωγής. Η κατάθεση των προτάσεων και της προσθήκης σε αυτές γίνεται και στην τελευταία περίπτωση μέσα στις προθεσμίες των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 237.

2. Μέσα στην προθεσμία των εξήντα ή ενενήντα ημερών αντίστοιχα της προηγούμενης παραγράφου κατατίθενται και τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 237 αποδεικτικά μέσα και διαδικαστικά έγγραφα.

Με τις δύο αυτές διατάξεις, που αντικαθιστούν σε μεγάλο βαθμό τις καταργηθείσες διατάξεις των άρθρων 269 και 270 ΚΠολΔ, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 215 και 228 ΚΠολΔ, αλλάζει ριζικά το σύστημα άσκησης της αγωγής και άλλων εισαγωγικών ενδίκων βοηθημάτων⁸. Προς την κατεύθυνση επιτάχυνσης της διαδικασίας, προδικασίας και διαδικασίας στο ακροατήριο και της συντομότερης έκδοσης δικαστικής απόφασης αξιοποιείται ο νεκρός, για το δικαστή, χρόνος που ξεκινά με την κατάθεση του ενδίκου βοηθήματος και τερματίζεται με το τέλος της διαδικασίας στο ακροατήριο, ο οποίος, ενόψει και του κατά περίπτωση ιδιαίτερα απομακρυσμένου χρόνου προσδιορισμού δικασίμου στα διάφορα δικαστήρια του πρώτου βαθμού, δεν αξιοποιείται από το υπάρχον σύστημα. Έτσι, η αγωγή πλέον ασκείται με κατάθεση και επίδοση εντός τριάντα ημερών από την κατάθεσή της (237 § 1 και 215 § 2 εδ. α' ΚΠολΔ). Σε αντίθεση μάλιστα με τα ως τώρα ισχύοντα, αν η αγωγή δεν επιδοθεί μέσα στην προθεσμία αυτή θεωρείται ως μη ασκηθείσα (άρθρο

8. Οι διατάξεις για την αγωγή εφαρμόζονται και σε άλλα εισαγωγικά της δίκης δικόγραφα (άρθρο 217 ΚΠολΔ), λ.χ. στις ανακοπές (ρητώς το άρθρο 585 § 1 ΚΠολΔ).

215 § 2 εδ. β' ΚΠολΔ)⁹. Μετά την παρέλευση 115 ημερών (100 για την κατάθεση προτάσεων και 15 για την κατάθεση προσθήκης-αντίκρουσης), οπότε έχουν κατατεθεί και οι προτάσεις, η προσθήκη-αντίκρουση και τα αποδεικτικά μέσα που επικαλείται και προσκομίζει ο κάθε διάδικος, ο φάκελος κλείνει (άρθρο 237 § 2 εδ. α' ΚΠολΔ) και εντός νέας προθεσμίας 15 ημερών από το κλείσιμο του φακέλου της δικογραφίας με πράξη του προέδρου του τριμελούς συμβουλίου ή του αρμόδιου δικαστή, ορίζεται ο δικαστής και για τις υποθέσεις αρμοδιότητας του πολυμελούς πρωτοδικείου η σύνθεση του δικαστηρίου για την εκδίκαση της υπόθεσης. Στην τελευταία περίπτωση ο πρόεδρος του πολυμελούς πρωτοδικείου ορίζει τον εισηγητή. Συγχρόνως ορίζεται ημέρα και ώρα συζήτησης στο ακροατήριο σε χρόνο όχι μεγαλύτερο των τριάντα ημερών από την παρέλευση της αμέσως πιο πάνω δεκαπενθήμερης προθεσμίας (άρθρο 237 § 4 εδ. α'-γ' ΚΠολΔ). Το εδάφιο δ' της § 4 του άρθρου 237 που εξαρτά, όμως, τον ορισμό ημερομηνίας συζήτησης της υπόθεσης από τον προβλεπόμενο από τον κανονισμό του δικαστηρίου αριθμό υποθέσεων ανά δικαστή, έρχεται σε αντίθεση με τη νομολογία του ΑΠ και για το λόγο αυτό είναι μη εφαρμοστέο. Αν η διάταξη δεν τροποποιηθεί, αναμένεται ότι τα ειρηνοδικεία και πρωτοδικεία θα ακολουθούν τον κανονισμό τους ως προς τον συνολικό αριθμό υποθέσεων, όχι όμως ανά δικαστή αλλά ανά δικάσιμο.

Πρόβλημα δημιουργεί και η επόμενη διάταξη του εδ. ε' της §4 του ίδιου άρθρου που ορίζει ότι η εγγραφή της υπόθεσης στο οικείο πινάκιο γίνεται με πρωτοβουλία του γραμματέα και ισχύει ως κλήτευση όλων των διαδίκων. Υπό το ισχύον δίκαιο κάτι ανάλογο ισχύει όταν αναβάλλεται η υπόθεση αντιμωλία των διαδίκων οπότε, στις διαδικασίες όπου υφίσταται πινάκιο, η αναγραφή της υπόθεσης στο πινάκιο ισχύει ως κλήτευση όλων των διαδίκων (άρθρο 226 § 4 εδ. δ' ΚΠολΔ). Η διαφορά έγκειται στο ότι στην τελευταία περίπτωση οι διάδικοι είναι παρόντες στο ακροατήριο όταν αναβάλλεται η υπόθεση, οπότε λαμβάνουν γνώση της νέας δικασίμου. Αντίθετα, με το νέο σύστημα, τουλάχιστον στα δικαστήρια που δεν υπάρχει ηλεκτρονική πρόσβαση των διαδίκων και των δικηγόρων τους, βάσει της οποίας να μπορεί να διαπιστωθεί η ημερομηνία ορισμού δικασίμου, ο κάθε διάδικος θα πρέπει

9. Υπό το ισχύον σύστημα η αγωγή ασκείται με δύο διαδικαστικές πράξεις, κατάθεση και επίδοση, ωστόσο, το Δικαστήριο ερευνά αυτεπαγγέλτως αν ο εναγόμενος κλητεύθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα μόνο επί ερημοδικίας του (άρθρο 271 § 1 ΚΠολΔ) και αν η αγωγή και η κλήση για συζήτηση διαπιστωθεί ότι δεν επιδόθηκαν εμπρόθεσμα (εντός της προθεσμίας του άρθρου 228 ΚΠολΔ) κηρύσσει απαράδεκτη τη συζήτηση. Αντίθετα, αν ο εναγόμενος είναι παρών στην επ' ακροατηρίω διαδικασία και δεν εκφέρει αντιρρήσεις ως προς την έλλειψη επίδοσης της αγωγής ή την τυχόν πλημμελή (εκπρόθεσμη κ.λπ.) επίδοσή της προς αυτόν, επικαλούμενος οικονομική βλάβη την οποία και να αποδεικνύει, δεν υπάρχει απαράδεκτο, αλλά το Δικαστήριο εξετάζει την υπόθεση αντιμωλία των διαδίκων βλ. Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα(Μακρίδου), ΚΠολΔ Ι (2000), άρθρο 221, αρ. 3· ΑΠ 622/1994 ΕΛΛΔνη 1995, 858, 859.

να ανατρέχει συνεχώς στο πινάκιο για να πληροφορείται τον ορισμό δικασίμου για συζήτηση της αγωγής.

Η σημαντικότερη, ωστόσο, τροποποίηση στη διαδικασία, είναι ο ουσιώδης περιορισμός του αποδεικτικού μέσου των μαρτύρων σε συνδυασμό με την εισαγωγή τυπικής επ' ακροατήριω συζήτησης. Με το άρθρο 237 § 4 εδ. στ' ΚΠολΔ ορίζεται πλέον ότι "Κατά την ορισμένη δικάσιμο δεν εξετάζονται μάρτυρες και η υπόθεση συζητείται και χωρίς την παρουσία των διαδίκων ή των πληρεξουσίων δικηγόρων τους". Βέβαια, η (μεθεπόμενη) §6 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι "Αν από τη μελέτη του φακέλου της δικογραφίας κρίνεται απολύτως αναγκαία η εξέταση μαρτύρων στο ακροατήριο, ενός από κάθε πλευρά από εκείνους που έδωσαν ένορκη βεβαίωση ή σε περίπτωση ανυπαρξίας αυτών από τους προτεινόμενους από κάθε πλευρά, με απλή διάταξη του προέδρου επί πολυμελούς πρωτοδικείου ή του δικαστή της υπόθεσης επί μονομελούς πρωτοδικείου και ειρηνοδικείου, διατάσσεται η επανάληψη της συζήτησης στο ακροατήριο σε χρόνο όχι συντομότερο των δεκαπέντε ημερών, για την εξέταση των μαρτύρων ενώπιον του ήδη ορισμένου δικαστή, στον τόπο και στην ημέρα και ώρα που ορίζεται με τη διάταξη αυτή μέσα στο ίδιο δικαστικό έτος, εκτός εάν αυτό είναι χρονικά αδύνατο". Από μία πρώτη ανάγνωση της διάταξης παρατηρείται ότι δεν διευκρινίζεται καταρχάς πότε μπορεί να εκδοθεί χρονικά η διάταξη του προέδρου ή του δικαστή κ.λπ. της υπόθεσης. Η διατύπωση επιτρέπει κατά τη γνώμη μου την έκδοσή της και πριν τη συζήτηση. Πράγματι, δεν φαίνεται να υπάρχει κάποιο εμπόδιο ως προς αυτό. Ο φάκελος έχει συγκεντρωθεί, η δικογραφία είναι πλήρης και ο δικαστής έχει λάβει γνώση όλης της δικογραφίας. Δεδομένου δε ότι η δικογραφία θα περιέχει υποχρεωτικά και τα πληρεξούσια έγγραφα (άρθρο 237 § 1β' ΚΠολΔ) οπότε η νομότυπη ή μη παράσταση των διαδίκων είναι γνωστή στο Δικαστήριο καθώς και ότι καταρχάς αναβολή της υπόθεσης δεν επιτρέπεται (άρθρο 237 § 4 εδ. ζ' ΚΠολΔ) γίνεται φανερό ότι η υπόθεση μπορεί να μελετηθεί με σχετική ασφάλεια. Ενώ όμως φαίνεται ότι η αξιοποίηση του διαδραμώντος χρόνου μέχρι την συζήτηση αποσκοπεί και στην σύντομη έκδοση απόφασης από το Δικαστήριο, η οποία θεωρητικά θα είναι δυνατή, εφόσον δεν εξεταστούν μάρτυρες, αμέσως μετά το τέλος της συζήτησης στο ακροατήριο (άρθρο 237 § 5 ΚΠολΔ), από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 241 ΚΠολΔ και 293, 297 ΚΠολΔ προκύπτει ότι κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατόν να συμβεί. Με την πρώτη διάταξη που προϋπήρχε και δεν τροποποιείται, συνεχίζει να υφίσταται σε αντίθεση με αυτή του άρθρου 237 § 4 εδ. ζ' ΚΠολΔ η δυνατότητα χορήγησης μίας αναβολής για σπουδαίο λόγο. Το πιθανότερο είναι ότι το άρθρο αυτό ισχύει μόνο όταν εφαρμόζεται η προφορική διαδικασία του άρθρου 237 § 6 ΚΠολΔ¹⁰. Σημειώνεται ότι η κατάργηση της ανα-

βολής βρίσκεται σε αρμονία με το νέο σύστημα, όπως περιγράφηκε παραπάνω, που οδηγεί, διατηρούμενης της προφορικότητας της συζήτησης στον πρώτο βαθμό (άρθρο 115 § 2 ΚΠολΔ), σε τυπική συζήτηση. Πράγματι, λόγος αναβολής πλέον δεν θα υφίσταται, εφόσον ο φάκελος μέχρι το ακροατήριο θα είναι πλήρης, οι διάδικοι θα παρίστανται νόμιμα με πληρεξούσια έγγραφα που θα έχουν ήδη κατατεθεί μαζί με τις προτάσεις (άρθρο 237 § 1 εδ. β' ΚΠολΔ) ενώ φυσική παρουσία των διαδίκων ή των πληρεξουσίων δικηγόρων τους στο ακροατήριο για το λόγο αυτό περιττεύει και εύλογα δεν απαιτείται (άρθρο 237 § 4 εδ. στ' ΚΠολΔ). Αν βέβαια οι διάδικοι παραστούν κατά τη συζήτηση διά ή μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων τους, η διαδικασία θα τερματίζεται με ένα "συζητείται" στις περιπτώσεις που, όπως εκτέθηκε, μάρτυρες δεν θα εξετάζονται.

Περαιτέρω, με την διάταξη του άρθρου 293 ΚΠολΔ παρέχεται η δυνατότητα συμβιβασμού σε κάθε στάση της δίκης με δήλωση ενώπιον του δικαστηρίου ή του εισηγητή δικαστή στο ακροατήριο, δηλαδή κατά την ημερομηνία δικασίμου της αγωγής, ενώ με τη διάταξη του άρθρου 294 ΚΠολΔ ορίζεται ότι "Ο ενάγων μπορεί να παραιτηθεί από το δικόγραφο της αγωγής χωρίς συναίνεση του εναγομένου πριν αυτός προχωρήσει στη συζήτηση της ουσίας της υπόθεσης και στην περίπτωση των άρθρων 237 και 238 πριν από την κατάθεση προτάσεων από τον εναγόμενο. Η παραίτηση που γίνεται αργότερα είναι απαράδεκτη, εφόσον ο εναγόμενος προβάλλει αντίρρηση και πιθανολογεί ότι έχει έννομο συμφέρον η δίκη να περατωθεί με έκδοση οριστικής απόφασης". Τέλος, με την διάταξη του άρθρου 297 ΚΠολΔ ορίζεται ότι "Η παραίτηση κατά τα άρθρα 294 και 296 γίνεται ή με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά ή με δικόγραφο που επιδίδεται στον αντίδικο του παραιτούμενου ή με δήλωση στις προτάσεις". Κοντολογίς, εφόσον παραμένει η δυνατότητα: α) αναβολής της υπόθεσης σε άλλη δικάσιμο, β) συμβιβασμού ή γ) παραίτησης από το δικόγραφο ή το δικαίωμα κατά τη συζήτηση της αγωγής (εφόσον ο εναγόμενος δεν προβάλλει αντίρρηση και δεν πιθανολογεί ότι έχει έννομο συμφέρον η δίκη να περατωθεί με έκδοση οριστικής απόφασης), κανείς δικαστής δεν πρόκειται να ασχοληθεί με την συγγραφή της απόφασης πριν την ημερομηνία δικασίμου, αφού πάντα θα εκκρεμούν οι ανωτέρω δυνατότητες, επί των οποίων, φυσικά, απόφαση δεν θα εκδίδεται. Πρέπει, λοιπόν, σε αρμονία με το πνεύμα ολόκληρου του νέου ΚΠολΔ και ιδίως της βασικής διάταξης του άρθρου 237 ΚΠολΔ, να καταργηθεί η δυνατότητα παραίτησης από την αγωγή στο ακροατήριο με δήλωση που θα καταχωρίζεται στα πρακτικά και να επιτρέπεται η παραίτηση μόνο με δικόγραφο που θα κατατίθεται στο Δικαστήριο και θα περιλαμβάνεται στο φάκελο της δικογραφίας, αφού φυσικά επιδοθεί στον εναγόμενο, 10 ή 15 τουλάχιστον ημέρες πριν τη δικάσιμο.

Ζήτημα δημιουργείται στην πράξη από την χρέωση κάθε δικογραφίας σε χρόνο πολύ πριν τον ορισμό δικασίμου σε συγκεκριμένο δικαστή. Εντός του δικαστικού έτους ο δικαστής αυτός θα χρεώνεται, όπως ισχύει στην πράξη,

10. Βλ. *Μακρίδου*, Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις του ΣχΚΠολΔ (2014) ως προς την τακτική διαδικασία-συζήτηση στο ακροατήριο, *ΕπΠολΔ* 2014, 187 επ. (189).

τουλάχιστον στα περισσότερα ειρηνοδικεία και πρωτοδικεία, με 100, 200 ή και περισσότερες δικογραφίες. Εφόσον για μεγάλο χρονικό διάστημα η κάθε δικογραφία θα διατηρείται ανοιχτή για να κατατεθούν προτάσεις, προσθήκη, πληρεξούσια, αποδεικτικά έγγραφα κ.λπ. θα απαιτείται ένας συγκεκριμένος και ιδιαίτερα μεγάλος χώρος σε κάθε δικαστήριο για την φύλαξη αυτών των δικογραφιών. Κάτι τέτοιο συμβαίνει σήμερα μόνο για τις υποθέσεις τακτικής διαδικασίας του Πολυμελούς Πρωτοδικείου όπου ισχύει η προθεσμία των 20 ημερών πριν τη συζήτηση για την κατάθεση των προτάσεων και μόνο για το χρονικό αυτό διάστημα. Αντίθετα, με το νέο σύστημα οι δικογραφίες της τακτικής διαδικασίας θα παραμένουν ανοιχτές για τους ανωτέρω λόγους στα κατά τόπους δικαστήρια για διάστημα τουλάχιστον 130 ημερών η κάθε μία. Επιπλέον, θα ανακύψει πρόβλημα με την εκ των προτέρων χρέωση σε κάθε δικαστή κάθε δικογραφίας σε χρόνο πολύ πριν τη συζήτηση, όταν αυτός ο δικαστής μετατεθεί είτε κατόπιν αίτησής του, είτε αναγκαστικά (συνήθως) λόγω προαγωγής. Βέβαια η διάταξη του νέου άρθρου 243 ορίζει ότι “Όλες οι συζητήσεις στο ακροατήριο γίνονται ενώπιον του ίδιου ειρηνοδίκη ή δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου που εκδίδει και την οριστική απόφαση. Αν ο δικαστής αυτός κωλύεται πρόσκαιρα, η συζήτηση αναβάλλεται για άλλη σύντομη δικάσιμο. Αν ο δικαστής έπαψε να υπηρετεί στο δικαστήριο ή βρίσκεται με άδεια που πρόκειται να διαρκέσει περισσότερο από ένα μήνα, ορίζεται αναπληρωτής και η συζήτηση γίνεται ενώπιόν του”. Από την τελευταία, ιδίως παράγραφο γίνεται φανερό ότι καταρχάς σε σχέση και με όσα διαπιστώθηκαν παραπάνω, διακινδυνεύει σοβαρά να καταστεί άνευ αντικειμένου στις περιπτώσεις αυτές η συντόμηση στην έκδοση απόφασης με την αξιοποίηση του χρόνου από την κατάθεση της αγωγής μέχρι τη συζήτηση. Αν λ.χ. κατατεθεί η αγωγή Μάρτιο και ο δικαστής πάρει στα χέρια του τη δικογραφία τον Ιούνιο (οπότε περίπου θα συμπληρώνονται οι 100 + 15 + 15 = 130 ημέρες) είναι πιθανόν να έχει ήδη γίνει γνωστή η μετάθεσή του σε άλλο δικαστήριο με τις μεταθέσεις ή προαγωγές του Συμβουλίου του Ιουνίου. Ο ορισμός αναπληρωτή λύνει μεν το πρόβλημα της συζήτησης της υπόθεσης, αλλά ο νέος δικαστής που θα παραλάβει τη δικογραφία θα πρέπει να τη διαβάσει από την αρχή. Επιπλέον, αν ο προηγούμενος δικαστής έχει αποφανθεί με διάταξη ότι δεν χρειάζεται η εξέταση μαρτύρων ή στην περίπτωση που γίνει δεκτό ότι τέτοια διάταξη εκδίδεται μόνο μετά τη συζήτηση, επιληφθεί το πρώτον μετά από επανάληψη της συζήτησης (άρθρα 254 ΚΠολΔ και 237 § 4 εδ. α' ΚΠολΔ) θα δεσμεύεται, στην ουσία, από την κρίση του προηγούμενου δικαστή, ενώ μπορεί ο ίδιος να κρίνει αντίθετα.

Τέλος, ζήτημα δημιουργείται και με το περιεχόμενο της διάταξης που θα εκδίδει ο δικαστής όταν θεωρεί σκόπιμη την εξέταση μαρτύρων. Αν κριθεί ότι αυτή θα είναι σύντομη χωρίς ή με υποτυπώδη αιτιολογία, η ρύθμιση είναι επιτυχημένη. Αν πρέπει όμως ο δικαστής να αιτιολογεί την διάταξη και να αναφέρεται αναλυτικά στην αγωγή, στο παραδεκτό και νόμω βάσιμο αυτής κ.λπ. καταρρέει

ο βασικός σκοπός της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας, αφού αυτό ισοδυναμεί με την έκδοση, στην ουσία, (μη οριστικής) απόφασης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται από άποψη φόρτου, καθυστέρησης κ.λπ.

Στην νέα διάταξη του άρθρου 238 § 1 ΚΠολΔ ξενίζει η διαφοροποίηση της προθεσμίας επίδοσης της παρέμβασης, η οποία, όταν ασκείται αυθορμήτως, υπόκειται σε προθεσμία επίδοσης 60 ημερών από την κατάθεση της αγωγής, ενώ όταν ασκείται μετά από προσεικλήση ή ανακοίνωση, η προθεσμία επεκτείνεται σε 90 ημέρες από την κατάθεση της αγωγής. Κατά τα λοιπά, η διάταξη εναρμονίζεται με αυτές των άρθρων 237 § 1 εδ. α' και 228 ΚΠολΔ που ορίζουν η πρώτη την υποχρεωτικότητα επίδοσης της αγωγής και την κατάθεση του αποδεικτικού επίδοσης εντός 100 ημερών από την κατάθεσή της και η δεύτερη την κλήτευση του διαδίκου εντός 30 ή 60 ημερών αντίστοιχα, ανάλογα αν πρόκειται για κάτοικο ημεδαπής ή εξωτερικού-αγνώστου διαμονής. Για πρώτη φορά αποσυνδέονται έτσι οι δύο διαδικαστικές πράξεις της επίδοσης της αγωγής και της κλήτευσης του εναγομένου, αφού η αναγραφή στο πινάκιο της αγωγής ισχύει ως κλήτευση όλων των διαδίκων (άρθρο 237 § 4 εδ. ε' ΚΠολΔ), οπότε το άρθρο 228 φαίνεται να περιορίζεται σε μεταγενέστερη συζήτηση μετ' αναβολή, μετά από ματαίωση, από επανάληψη της διαδικασίας κ.ο.κ.

Τέλος τροποποιούνται και οι διατάξεις που αφορούν την επανάληψη της διαδικασίας (254), την ματαίωση της συζήτησης (260), την ανταγωγή (268), την ερημοδικία (272 §§ 1 και 3, 273), την διακοπή της δίκης (286 § 1), τον συμβιβασμό (293 § 1) και την παραίτηση από την αγωγή (294 § 1, 297 ΚΠολΔ).

II. Γερμανικό δίκαιο

Για την πληρέστερη κατανόηση των παραπάνω σημαντικών αλλαγών στην τακτική διαδικασία (προδικασία και κύρια διαδικασία) χρήσιμη κρίνεται μία παρουσίαση των σχετικών διατάξεων του γερμανικού δικαίου, απ'όπου η νέα μεταρρυθμιστική προσπάθεια φαίνεται να εμπνέεται, χωρίς, ωστόσο, να το αντιγράφει επακριβώς.

Κατά την § 253 αρ. 1, 5 ZPO η άσκηση της αγωγής λαμβάνει χώρα με έγγραφη κατάθεση της αγωγής στο αρμόδιο δικαστήριο και επίδοσή της στον εναγόμενο¹¹. Η επίδοση δεν γίνεται όμως από τον διάδικο αλλά αυτεπάγγελτα

11. *Rosenberg/Schwab/Gottwald*, Zivilprozessrecht, 2010, § 95 I 1-3, 4-11· *Zöller(-Greger)*, ZPO, 2012, § 253, αρ. 4· *Stein/Jonas(-Roth)*, ZPO, 2008, § 253, III 1a, 6· *MüKomm-ZPO*, 2012, § 253, B 1 8-9· *Zeiss/Schreiber*, Zivilprozessrecht, 2014, 143. Κατ'εξαίρεση στο ειρηνοδικείο η αγωγή μπορεί να ασκηθεί και προφορικά κατά την §496 ZPO βλ. *Prutting/Gehrlein(-Geissler)*, ZPO, 2012, §253, B II 3. Με την κατάθεση της αγωγής θεωρείται ότι αυτή εκκρεμεί, εκκρεμοδικία ιδρύεται όμως μόνο με την επίδοσή της, βλ. *Musielak*, ZPO, 2008, §253 B I 3.

από το δικαστήριο¹². Στη συνέχεια ο Πρόεδρος του δικαστηρίου -επί μονομελούς δικαστηρίου ο δικαστής- ορίζει την πρώιμη ημερομηνία εκδίκασης της αγωγής (§§ 216, 348, 348a, 272 εδ. 2 ZPO)¹³. Στη συζήτηση αυτή δεν μπορεί να εκδοθεί ερήμην απόφαση, απόφαση αποδοχής της αγωγής, να λάβει χώρα συμβιβασμός ή παραίτηση από την αγωγή¹⁴. Στη συνέχεια, κατά τη συζήτηση της αγωγής, έχει αποσαφινισθεί πλήρως το αποδεικτικό υλικό και το αντικείμενο της δίκης. Πριν την έκδοση απόφασης πρέπει ο δικαστής να έχει καταστήσει στους διαδίκους κατά την προφορική συζήτηση κατανοητό ποια είναι τα αμφισβητούμενα θέματα και το αντικείμενο της δίκης έτσι ώστε να μην υπάρχει αιφνιδιασμός των διαδίκων¹⁵. Αν λάβει χώρα η λεγόμενη Güteverhandlung (§ 136 I ZPO), τότε ο δικαστής κατ'ελεύθερη κρίση αξιολογεί το αντικείμενο της δίκης χωρίς να λαμβάνει χώρα απόδειξη και δίνει στους διαδίκους τη δυνατότητα να λάβουν θέση. Οι διάδικοι ακούγονται εδώ προσωπικά (§ 278 II 3 ZPO)¹⁶.

Ο παραπάνω τρόπος άσκησης της αγωγής ισχύει εφόσον δεν ακολουθηθεί η αποκλειστικά έγγραφη προδικασία των §§ 272 εδ. 2 και 276 ZPO¹⁷. Ειδικότερα, αν επιλεγεί η ανωτέρω διαδικασία από τον Πρόεδρο του δικαστηρίου (§ 272 εδ. 2 ZPO)¹⁸ τότε αυτός, κατ' ανέλεγκτη αναίρετικά κρίση¹⁹, καλεί τον εναγόμενο εντός προθεσμίας δύο εβδομάδων από την επίδοση της αγωγής να αμυνθεί κατά της αγωγής και μέσα σε προθεσμία άλλων δύο εβδομάδων να καταθέσει έγγραφες προτάσεις (§ 276 εδ. 1 ZPO)²⁰.

Προθεσμία χορηγείται και στον ενάγοντα προκειμένου να απαντήσει στην τυχόν ασκηθείσα ανταγωγή (§ 276 εδ. 3 ZPO)²¹. Σκοπός της έγγραφης αυτής προδικασίας είναι να διαπιστωθεί οτιδήποτε δεν αμφισβητείται και τα σχετικά ζητήματα να λυθούν με την σύντομη έκδοση ερήμην απόφασης ή απόφασης με την οποία ο εναγόμενος αποδέχεται την αγωγή (§§ 307 εδ. 2, 331 εδ. 3 ZPO)²². Ταυτόχρονα, όσα ζητήματα αμφισβητούνται γίνεται προσπάθεια να επιλυθούν με την συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού στο χρονικό διάστημα μεταξύ κατάθεσης αγωγής και πρώτης συζήτησης (§ 272 εδ. 1, 3 ZPO). Όταν πρόκειται να επιδοθεί η αγωγή στο εξωτερικό, οι ανωτέρω προθεσμίες ορίζονται πάλι από τον Πρόεδρο του δικαστηρίου (§ 276 αρ. 1 ZPO). Αν ο εναγόμενος εντός των ανωτέρω προθεσμιών αδρανήσει και δεν απαντήσει παραδεκτά στην αγωγή (εγγράφως και μέσω του πληρεξούσιου δικηγόρου του²³), τότε ακολουθεί η έκδοση ερήμην απόφασης, εφόσον όμως προηγήθηκε αντίστοιχο αίτημα του ενάγοντος (§ 331 εδ. 3 ZPO)²⁴, διαφορετικά ο Πρόεδρος του δικαστηρίου ορίζει ημερομηνία για την πρώτη συζήτηση της αγωγής²⁵. Αν ο διάδικος καταθέσει εκπρόθεσμα την απάντησή του στην αγωγή, τότε η προδικασία συνεχίζεται και δεν απαιτείται η επαναφορά στην προτέρα κατάσταση για την προθεσμία που χάθηκε χωρίς να μπορεί να εκδοθεί ερήμην απόφαση (§ 331 εδ. 3 ZPO)²⁶. Αν ωστόσο κατά το χρονικό σημείο της κατάθεσης έχει ήδη δοθεί προς δημοσίευση η ερήμην απόφαση, τότε αυτή εκδίδεται και ο διάδικος προστατεύεται με την δυνατότητα άσκηση προσφυγής εναντίον της²⁷. Αν στο στάδιο της προδικασίας ο εναγόμενος αποδεχθεί την αγωγή, εκδίδεται απόφαση κατά την § 307 εδ. 2 ZPO χωρίς να έχει προηγηθεί προφορική συζήτηση²⁸.

III. Κριτική αποτίμηση

Ο νέος ΚΠολΔ ήδη ως Σχέδιο δέχθηκε την σφοδρή κριτική εκπροσώπων της θεωρίας²⁹, του δικαστικού³⁰ και του

12. Όπως ορίζει η §271 εδ.1 ZPO, βλ. *Musielak*, ό.π., § 253 II 3 περ. αρ. 15· *Stein/Jonas(-Roth)*, ZPO, § 253, III 1a7· *Thomas/Putzo(-Reichold)*, ZPO, 2005, §253, 1· *Zeiss/Schreiber*, ό.π., 143. Ο Πρόεδρος μπορεί να αρνηθεί να επιδώσει αντίγραφο της αγωγής και κλήση στον εναγόμενο όταν δεν έχουν καταβληθεί τα έξοδα άσκησης της αγωγής ή κρίνει ότι δεν πρόκειται για δικόγραφο αγωγής ή δεν έχει συνταχθεί στη γερμανική γλώσσα ή περιέχει αποκλειστικά προσβλητικές εκφράσεις ή δεν αναφέρονται τα ονόματα των διαδίκων ή στρέφεται κατά προσώπου που βρίσκεται εκτός της δικαιοδοσίας του γερμανικού κράτους βλ. *Rosenberg/Schwab/Gottwald*, ό.π., §95 I 3.
13. Βλ. *Zeiss/Schreiber*, ό.π., 145.
14. Βλ. *Thomas/Putzo(-Reichold)*, ό.π., §275 αρ. 1, πλγ. αρ. 3.
15. Βλ. *Jauernig/Hess*, *Zivilprozessrecht*, 91.
16. Βλ. *Jauernig/Hess*, 90.
17. Με βάση στατιστικά δεδομένα μελετών η επιλογή της μίας ή της άλλης διαδικασίας εξαρτάται κατά βάση από το προσωπικό στυλ του δικαστή. Εφόσον η επιλογή δεν λαμβάνει χώρα με σχηματικά κριτήρια αλλά η κρίση γίνεται ανάλογα με την υπόθεση, ο σκοπός του νομοθέτη έχει επιτευχθεί, βλ. *Jauernig/Hess*, 89, υπ. 5· *MüKomm-ZPO(Prütting)*, §272 ZPO περ. αρ. 20.
18. *Zeiss/Schreiber*, 144. Απώτατο χρονικό όριο για την επιλογή των δύο διαδικασιών είναι η κατάθεση ανταγωγής ή ανάλογα η παρέλευση της προθεσμίας για την άσκησή της (§ 277 εδ. 1 ZPO). Επίσης, τα ανωτέρω δεν ισχύουν στις διαδικασίες διαζυγίου, γαμικών (§§ 611 εδ. 2, 640 ZPO) και εργατικών διαφορών (§ 46 εδ. 2 II ArbGG).
19. Βλ. *Jauernig/Hess*, 89.
20. Βλ. *Jauernig/Hess*, 90.

21. Για την ανταγωγή βλ. *E. Schneider*, *Die Klage im Zivilprozess*, 2007, 491.
22. Βλ. *Thomas/Putzo(Reichold)*, ό.π., § 276, αρ. 1.
23. Στο ειρηνοδικείο δεν ισχύει υποχρέωση υπογραφής της αγωγής από δικηγόρο, όπως αντίθετα ισχύει στο Πρωτοδικείο βλ. *Jauernig/Hess*, ό.π., 89.
24. Αν ερημοδικεί ο ενάγων απορρίπτεται η αγωγή, ενώ αν ερημοδικεί ο εναγόμενος γίνεται κατά βάση δεκτή, §§ 330, 331 ZPO, βλ. *Jauernig/Hess*, ό.π., 90.
25. Βλ. *Jauernig/Hess*, 90. Αν η συζήτηση αναβληθεί, ο εναγόμενος που δεν παρέστη κατά την προδικασία καλείται εκ νέου από το δικαστήριο (§ 335 εδ. 2 ZPO).
26. Βλ. *Thomas/Putzo(-Reichold)*, ό.π., § 276 αρ. 5.
27. Βλ. *Thomas/Putzo(-Reichold)*, ό.π.
28. Βλ. *Thomas/Putzo(-Reichold)*, ό.π., αρ. 6.
29. Βλ. *Μακρίδου*, ό.π., ιδίως 189 επ.· *Νίκα*, Πορίσματα ημερίδας, ΕπΠολΔ 2014, 285 επ. (285, 288).
30. Βλ. την 11/2014 απόφαση της διοικητικής ολομέλειας του ΑΠ που ειδικά ως προς τον σχολιασμό των διατάξεων των άρθρων 237 και 238 ΣχΚΠολΔ καταλήγει στο ότι "οι ρυθμίσεις των άρθρων 237 και 238 αξιολογούνται ως ατυχείς και απρόσφορες προς επίτευξη του επιδιωκόμενου δι' αυτών

δικηγορικού σώματος³¹. Η κριτική αυτή ήταν σε ορισμένα σημεία δικαιολογημένη, κάποια από τα οποία ήδη επισημάνθηκαν παραπάνω (υπό Ι). Εστιάζοντας στα κυριότερα σημεία της κριτικής αυτής, πρέπει να επισημανθεί ότι αποκλεισμός του αποδεικτικού μέσου των μαρτύρων δεν λαμβάνει χώρα με το νέο ΚΠολΔ³². Αυτό που συμβαίνει, είναι ο περιορισμός τους όταν κριθεί από το δικαστή, δυνατότητα που προϋπήρχε και με το παλιό σύστημα, στο πλαίσιο της γενικότερης αρχής που εισάγεται με τη διάταξη του άρθρου 107 ΚΠολΔ³³. Βέβαια, ο περιορισμός,

εφόσον οι διάδικοι πρότειναν και προσήγαγαν τουλάχιστον από ένα μάρτυρα ο καθένας, δεν μπορούσε να οδηγήσει σε πλήρη αποκλεισμό του αποδεικτικού μέσου, αφού, με βάση το άρθρο 270 § 3 εδ. Β' και Γ', το δικαστήριο όφειλε να εξετάσει ένα τουλάχιστον από τους προτεινόμενους και παριστάμενους μάρτυρες για κάθε πλευρά³⁴, έστω και αν σε ορισμένες κατηγορίες υποθέσεων (λ.χ. ανακοπές, αλλά και σε άλλες υποθέσεις, όταν επρόκειτο να κριθούν καθαρά νομικά θέματα και επομένως, η εξέταση μαρτύρων δεν ενδείκνυτο για την απόδειξή τους), ο κανόνας ήταν η μη εξέταση μαρτύρων, με την σύμφωνη γνώμη των πληρεξούσιων δικηγόρων των διαδίκων. Επίσης, η δυνατότητα έκδοσης απόφασης με την οποία επαναλαμβάνεται η συζήτηση (άρθρο 254 ΚΠολΔ), προϋπήρχε και δεν προστέθηκε φυσικά με το νέο ΚΠολΔ³⁵. Η γενικότερη προσπάθεια με το νέο ΚΠολΔ να περιοριστεί το μαρτυρικό αποδεικτικό μέσο, που είναι και το επισφαλέστερο³⁶, όχι μόνο υπό την έννοια ότι πολλοί μάρτυρες συνειδητά ψεύδονται, αλλά και διότι η μαρτυρία από τη φύση της στηρίζεται στην υποκειμενική ικανότητα για σύλληψη, διατήρηση στη μνήμη και απόδοση της εμπειρικής πραγματικότητας³⁷, δεν μπορεί παρά να αποτιμηθεί θετικά. Εξάλλου, αν περιοριστούν στην πράξη οι μάρτυρες, αυτό θα οδηγήσει σταδιακά στην υιοθέτηση του έγγραφου τύπου σε όλο και περισσότερες συμβάσεις

σκοπού της επιταχύνσεως της απονομής της δικαιοσύνης” καθώς και το από 2.5.2014 πρακτικό της Κοινής Ολομέλειας Εφετείου και Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης για το ΣχΚΠολΔ όπου στο επίμαχο ζήτημα προτείνεται “Ως προς τη διαδικασία ενώπιον των πρωτοβαθμίων δικαστηρίων, να θεωρηθεί ορθός ο σχηματισμός του φακέλου της υπόθεσης δια της καταθέσεως προτάσεων και προσκομιδής όσων αποδεικτικών μέσων μπορούν να προσκομισθούν σε έγγραφη μορφή πριν τη συζήτηση της υπόθεσης, εντός ορισμένης προθεσμίας, ενώπιον όλων των πρωτοβαθμίων δικαστηρίων και μάλιστα να προταθεί η επέκτασή της ακόμη και στις ειδικές διαδικασίες με τον ορισμό όμως μικρότερων προθεσμιών πριν τη συζήτηση (πλην βεβαίως της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων), να διατηρηθεί όμως η διαδικασία στο ακροατήριο όπως έχει σήμερα, με μία και μόνη συζήτηση της αγωγής, κατά την οποία θα εξετάζονται και μάρτυρες εφόσον είναι αναγκαίο και ζητείται από τους διαδίκους, διότι η διαδικασία αυτή αποδείχθηκε, όπου εφαρμόστηκε ορθώς, ιδιαίτερα ταχεία, ενώ η εμπεριεχόμενη στο ΣχΝ διαδικασία είναι βέβαιο ότι θα προξενήσει σοβαρή επιβράδυνση στην απονομή της δικαιοσύνης” όπως και την 30.4.2014 απόφαση της Ολομέλειας του Πρωτοδικείου Αθηνών.

31. Βλ. την από 24.7.2015 απόφαση της Ολομέλειας των Δικηγορικών Συλλόγων· την παρέμβαση του Βασ. Αλεξανδρή Προέδρου του Δ.Σ. Αθηνών κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου του νέου ΚΠολΔ· το από 17.7.2015 Δελτίο Τύπου της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων· την από 17.7.2015 επιστολή της Ε.Δ.Ε. προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης με την οποία τον καλεί να απορρίψει “οποιαδήποτε προσπάθεια υιοθέτησης του παλαιού σχεδίου”· την από 14.7.2015 ανακοίνωση της Συντονιστικής Επιτροπής Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος· την από 13.7.2015 επιστολή του Βασ. Αλεξανδρή Προέδρου του Δ.Σ. Αθηνών προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης· την από 24.11.2014 ανακοίνωση της Ένωσης Μελών ΝΣΚ· την από 19.11.2014 Συνέντευξη Τύπου που έδωσε η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων.
32. Έτσι όμως *Μακρίδου*, ό.π., 189.
33. Βλ. *Νίκα*, Πολιτική Δικονομία II, 386. Εξάιρεση υπάρχει όταν αυτό απαγορεύεται από το νόμο (λ.χ. 601 ΚΠολΔ) ή υπάρχει έκπτωση από το δικαίωμα (529 § 2 ΚΠολΔ) ή όταν με δικονομική αποδεικτική σύμβαση οι διάδικοι έχουν αποκλείσει το αποδεικτικό μέσο των μαρτύρων, βλ. *Μπέη*, Πολιτική Δικονομία III, άρθρο 107 III, 552· *Ορφανίδη*, Το επιτρεπτό των αποδεικτικών συμβάσεων, 1988, 234· *Νίκα*, ό.π., 386-387· *Κεραμέα/Κονδύλη/(Νίκα)*, ΚΠολΔ I(2000), άρθρο 107, αρ. 2· ΕφΑθ 1901/1976, ΝΔ 1976, 246 (για την αντίθετη γνώμη υπό την ΠολΔ βλ. *Ευκλείδη/Παπαδόπουλο*, Πολιτική Δικονομία, §219, σημ. 3). Οι διάδικοι έχουν, πάντως, την επιμέλεια προσαγωγής του αποδεικτικού μέσου των μαρτύρων στο ακροατήριο κατά τη συζήτηση της υπόθεσης (άρθρο 270 § 3 εδ. Β' ΚΠολΔ), ενώ η μη προσαγωγή τους στο ακροατήριο δεν παρέχει στο δικαστήριο το δικαίωμα να διατάξει την προσαγωγή τους για κατάθεση, βλ. *Νικολόπουλο*,

Το δίκαιο αποδείξεως (2011), 27. Το δικαστήριο μπορεί βέβαια να διατάξει την εξέταση μαρτύρων με την έκδοση απόφασης επανάληψης της συζήτησης (άρθρα 254 και 411 ΚΠολΔ), εφόσον το κρίνει σκόπιμο βλ. *Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα(Μακρίδου)*, ό.π., άρθρο 254, αρ. 3· ΑΠ 284/1975 ΝοΒ 23, 1070· ΑΠ 121/1980 ΝοΒ 1981, 1280· ΕφΘεσ 3386/1991 Αρμ 1991, 1117· ΕφΑθ 6127/1993 Αρμ 1994, 76 = ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ. Για την υπό το δίκαιο της ΠολΔ του 1835 αρχή, με βάση την οποία η διεξαγωγή των αποδείξεων γινόταν μόνο κατ' αίτηση των διαδίκων βλ. *Μπέη*, ΠολΔ III, άρθρο 107 II, 550. Όσον αφορά την δυνατότητα αποκλεισμού του αποδεικτικού μέσου των μαρτύρων με δικονομική συμφωνία των διαδίκων, που αναφέρθηκε παραπάνω, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γερμανικό δίκαιο, όπου το μέσο αυτό είναι το μοναδικό όπου επιτρέπεται τέτοια συμφωνία, εξαιτίας του γεγονότος ότι είναι και το μοναδικό που διατάσσεται μόνο ύστερα από αίτηση των διαδίκων και όχι αυτεπαγγέλτως, βλ. *Baur*, Zivilprozessrecht, αρ. 41· *Ορφανίδη*, ό.π., 237. Επίσης, στο αυστριακό δίκαιο απαγορεύεται η αυτεπάγγελτη διάταξη της απόδειξης με μάρτυρες όταν υφίσταται αντίθετη συμφωνία των διαδίκων (§ 183 ÖZPO).

34. Βλ. *Νικολόπουλο*, ό.π., 272· *Μπέη*, ό.π., 551: “αν οι διάδικοι ζητούν την εξέταση μαρτύρων, μόνη η εξουσία του άρθρου 107 δεν αρκεί δια να μη διαταχθεί η εξέτασις των μαρτύρων”. Ο ίδιος συγγραφέας υποστηρίζει ότι δημιουργείται ο κατ' άρθρο 559 αρ. 14 λόγος αναίρεσεως αν το δικαστήριο αρνηθεί να διατάξει αποδείξεις επειδή έχει πεσθεί από τις ανταποδείξεις του αντιδίκου περί της αναλήθειας των αποδεικτικών γεγονότων, ό.π., 552 βλ. όμως ΕφΑθ 7239/2006 Ελλάδα 2008, 589 κατά την οποία η κρίση του δικαστηρίου να μην εξετάσει μάρτυρα για κάθε ομόδικο δεν ελέγχεται με λόγο έφεσης.
35. Βλ. όμως *Νίκα*, ό.π., 285.
36. Βλ. *Νίκα*, Πολιτική Δικονομία II, 471· *Ορφανίδη*, ό.π., 237.
37. Βλ. *Ορφανίδη*, ό.π., 236· *Φραγκίστα*, Μαρτυρική απόδειξη, 247, ο οποίος ομιλεί περί “μάστιγας της δικαιοσύνης”.

στις συναλλαγές, γεγονός που ενισχύει τη δικαιοδική ασφάλεια, αφού η σε ανύποπτο χρόνο έγγραφη αποτύπωση μίας βούλησης αποτελεί για το δικαστήριο ισχυρότερο αποδεικτικό μέσο από τη μαρτυρική κατάθεση, που πέραν των όσων μειονεκτημάτων αναφέρθηκαν, καλείται να καλύψει το αρχικό κενό της έλλειψης έγγραφου τύπου πάντα εκ των υστέρων στο ακροατήριο³⁸. Θετικά κρίνεται και η προσπάθεια του νέου ΚΠολΔ να προσδιορίζονται συντομότερα οι υποθέσεις με την αξιοποίηση του χρόνου μεταξύ κατάθεσης της αγωγής και συζήτησης της στο ακροατήριο σε συνδυασμό με την τυπική συζήτηση που οδηγεί σε μεγαλύτερο αριθμό εκδικαζόμενων υποθέσεων, αφού κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο θα υπάρχουν πληρεξούσια έγγραφα κατατεθειμένα -κατά το πρότυπο της διοικητικής δίκης- και αναβολή δεν θα δίδεται. Αντίθετα, η διαφοροποίηση μεταξύ ειδικών και τακτικής διαδικασίας δεν δικαιολογείται επαρκώς. De lege ferenda πρέπει να ισχύσει το νέο σύστημα και στις ειδικές διαδικασίες, τουλάχιστον όταν δικάζονται περιουσιακές διαφορές (άρθρα 614 επ. νέου ΚΠολΔ), στις οποίες πρέπει να επεκταθεί και η γενική ρύθμιση του τεκμηρίου της ερημοδικίας³⁹ με σχετική βέβαια προσαρμογή των προθεσμιών, ενόψει των σύντομων, κατά κανόνα, προσδιορισμών δικασίμων στις διαδικασίες αυτές⁴⁰. Επισημαίνεται επίσης, ότι σύστημα παρόμοιο με αυτό που εισάγεται με τον νέο ΚΠολΔ, υπάρχει, πλην της γερμανικής, στις περισσότερες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις⁴¹.

38. Η έγγραφη αποτύπωση ενός αποδεικτικού εγγράφου μπορεί να εκτιμηθεί ως δικαστικό τεκμήριο από το δικαστήριο όταν δεν φέρει τα στοιχεία του εγγράφου υπό την οικονομική του έννοια βλ. *Αρβανιτάκη*, Ζητήματα αποδεικτικών εγγράφων κατά τον ΚΠολΔ, 1992, 125 επ.· *Παϊσιδου*, Τα δικαστικά τεκμήρια στην πολιτική δίκη, 196 επ., 209 επ.· Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα (*Τέντε*), ΚΠολΔ Ι (2000), άρθρο 339, αρ. 8, 11.
39. Έτσι ορθά ο *Νίκας*, ό.π., 285, 287.
40. Στο Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης λ.χ. οι ανακοπές κατά διαταγών πληρωμής και διαταγών απόδοσης μισθίου προσδιορίζονται εντός διμήνου από την κατάθεση, όπως και οι αγωγές απόδοσης μισθίου.
41. Έτσι λ.χ. στο *Βέλγιο* βλ. απόφαση Ανωτάτου Δικαστηρίου Κύπρου *Alain Keytsman Production Byba, v. Sigma Radio TV Ltd.* (2001) 1 Α.Α.Δ. 542 επ. όπου το κυπριακό δικαστήριο δέχθηκε ότι αρμόδια ήταν τα δικαστήρια του Βελγίου, υπέρ των οποίων υπήρχε ρήτρα αποκλειστικής δικαιοδοσίας σε σύμβαση και όχι της Κύπρου, με την αιτιολογία ότι είναι δικαστικά άκομφο “να προτείνεται στα κυπριακά Δικαστήρια σύγκριση των δύο συστημάτων και να αποφαινόμεστε πως το δικό μας πλεονεκτεί έναντι αυτού που ισχύει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες”. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο ισχυρισμός που προτάθηκε υποστήριζε ότι το κυπριακό forum είναι καταλληλότερο από το βελγικό διότι στο Βέλγιο η απόφαση θα εκδιδόταν μόνο επί τη βάση εγγράφων και χωρίς μάρτυρες, ενώ στην Κύπρο με βάση και εμπάρτυρες αποδείξεις. Για το *ελβετικό δίκαιο* βλ. *I. Meier*, *Effizienz des erstinstanzlichen Verfahrens nach neuer Schweizerischer ZPO*, 7 επ., 9 επ. σε: *Civil trial of first and second instance according to Swiss and Greek Law*, 2014. Στο *αυστριακό δίκαιο* ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί σύμφωνα με την § 230 Nr. 2 ZPO, αν κρίνει ότι η αγωγή που κατατέθηκε είναι απαράδεκτη λόγω έλλειψης κάποιας διαδικαστικής προϋπόθεσης λ.χ. αρμοδιότητας, διεθνούς δικαιοδοσίας, ικανότη-

Όσον αφορά τις ένορκες βεβαιώσεις, η αναγωγή τους ήδη από το Ν 2915/2001 αρχικά σε μη πληρούν τους όρους του νόμου αποδεικτικό μέσο και εν συνεχεία με το άρθρο 36 του Ν 3994/2011⁴² σε κύριο αποδεικτικό μέσο, είχε ως -εν μέρει προβλέψιμη- κατάληξη την δυνατότητα, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, να αντικαταστήσουν το αποδεικτικό μέσο των μαρτύρων, αν δηλαδή το δικαστήριο ακολουθήσει την ευχέρεια που αναλυτικά εκτέθηκε πιο πάνω και περιγράφεται στο νέο άρθρο 237 ΚΠολΔ και εκδώσει απόφαση στηριζόμενο μόνο σε έγγραφα, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών τεκμηρίων και των ενόρκων βεβαιώσεων. Η επέκταση των περιορισμών των μαρτύρων (άρθρο 423 νέου ΚΠολΔ) και στις ένορκες βεβαιώσεις είναι συνεπής με την ανωτέρω περαιτέρω αναβάθμισή τους, δεν επαρκεί, ωστόσο, προκειμένου να δικαιολογήσει την υπάρχουσα, πλέον, δυνατότητα να εκδίδεται απόφαση που θα μπορεί να στηρίζεται ακόμη και μόνο σε ένορκες βεβαιώσεις, χωρίς να έχουν εξεταστεί μάρτυρες.

Ενόψει των αντιδράσεων που σημειώθηκαν κατά το στάδιο από την κατάθεση του ΣχΚΠολΔ μέχρι την τελική του ψήφιση⁴³ και μάλιστα τόσο εκ μέρους των δικηγόρων όσο και των δικαστών, η επιτυχία του -προφανώς επικροτούμενου- σκοπού του νέου ΚΠολΔ, ειδικά ως προς το νέο σύστημα κατάθεσης και εκδίκασης της αγωγής, παραμένει αμφισβητούμενη. Και αυτό διότι, αν οι δικηγόροι αφενός επιμένουν για εξέταση μαρτύρων, με πρόσχημα λ.χ. την απόδειξη ένστασης καταχρηστικής άσκησης δικαίωματος, που απαντάται στα περισσότερα δικόγραφα και οι δικαστές αφετέρου συνηθισμένοι τόσες δεκαετίες με το προηγούμενο σύστημα που -κακώς- βασίζεται στη μαρτυρική απόδειξη εκδίδουν στις περισσότερες περιπτώσεις τη διάταξη που προβλέπει το άρθρο 237 § 6 ΚΠολΔ προκειμένου να εξεταστούν μάρτυρες σε επόμενη δικάσιμο, το νέο σύστημα θα αποτύχει, επειδή ο χρόνος που αρχικά θα κερδίζεται από την παράλειψη εξέτασης μαρτύρων στο ακροατήριο θα χάνεται στην ουσία, αφού οι μάρτυρες θα εξετάζονται τελικά σε επόμενη δικάσιμο, λ.χ. με επανάληψη της συζήτησης, μέχρι το δικαστήριο να σχηματίσει δικανική πεποίθηση και να εκδώσει οριστική απόφαση.

τας δικαστικής παράστασης ή εκπροσώπησης, να εκδώσει διαταγή (Verfügung) κατά την § 6 Nr. 2 ZPO ή να διατάξει να επιστραφεί η αγωγή ανεπίδοτη χωρίς να ορίσει ημερομηνία συζήτησης της αγωγής.

42. Με το άρθρο 36 του Ν 3994/2011 αντικαταστάθηκε το άρθρο 339 ΚΠολΔ που περιέχει τον κατάλογο των αποδεικτικών μέσων και προστέθηκαν σε αυτά και οι ένορκες βεβαιώσεις. Για τις ένορκες βεβαιώσεις όπως έχουν διαμορφωθεί ως αποδεικτικό μέσο μετά το Ν 2915/2001 βλ. αντί άλλων *Γιαννόπουλο*, Οι ένορκες βεβαιώσεις ως αποδεικτικό μέσο στην πολιτική δίκη, 2005, 11 επ. για την τακτική και 113 επ. για τις ειδικές διαδικασίες.
43. Ένδιαφέρον στοιχείο συνιστά το ότι ο νέος ΚΠολΔ ψηφίστηκε ως προαπαιτούμενο του Μνημονίου ΙΙΙ από τη Βουλή τον Ιούλιο του 2015 με το Ν 4335/2015 (ΦΕΚ Α' 87 23.7.2015).

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ

ΑΘΗΝΑ Μαυρομικάλη 23, Τηλ.: 210 3678800 (30 γραμμές), ΑΘΗΝΑ Μαυρομικάλη 2, Τηλ.: 210 3607521,
ΠΕΙΡΑΙΑΣ Φίλωνος 107-109, Τηλ.: 210 4184212, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ Φράγκων 1, Τηλ.: 2310 532134,
ΠΑΤΡΑ Κανάρη 28-30, Τηλ.: 2610 361600

www.nb.org • e-mail: info@nb.org